

THỰC TRẠNG CẢI CÁCH THỂ CHẾ VÀ THỦ TỤC HÀNH CHÍNH QUÝ I/2024 HƯỚNG ĐẾN CHÍNH PHỦ SỐ

• VŨ THỊ ANH

TÓM TẮT:

Năm 2024, cải cách hành chính tiếp tục được Chính phủ xác định là một trong những trọng tâm chỉ đạo điều hành của Chính phủ, Thủ tướng Chính phủ, nhằm thúc đẩy thực hiện thắng lợi các mục tiêu, nhiệm vụ phát triển kinh tế - xã hội năm 2024. Bài viết giới thiệu những thành tựu đạt được trong cải cách thể chế và thủ tục hành chính. Đây là trọng tâm cải cách hành chính trong 10 năm tới. Từ đó bài viết đưa ra những điểm hạn chế và giải pháp nhằm đẩy nhanh quá trình cải cách những điểm trọng tâm này.

Từ khóa: cải cách, thể chế, thủ tục hành chính, chính phủ số.

1. Đặt vấn đề

Nghị quyết số 01/NQ-CP ngày 05/01/2024 của Chính phủ về nhiệm vụ, giải pháp chủ yếu thực hiện Kế hoạch phát triển kinh tế - xã hội, dự toán ngân sách nhà nước năm 2024 (Nghị quyết số 01/NQ-CP), xác định chủ đề điều hành của năm là: “Kỷ cương trách nhiệm; chủ động kịp thời; tăng tốc sáng tạo; hiệu quả bền vững”; trong đó, xác định “tiếp tục thực hiện hiệu quả Chương trình tổng thể cải cách hành chính, trọng tâm là cải cách thể chế, cải cách tổ chức bộ máy, công chức, công vụ và thủ tục hành chính; tập trung xây dựng Chính phủ điện tử hướng tới Chính phủ số, đẩy mạnh chuyển đổi số quốc gia”.

Tại Nghị quyết số 02/NQ-CP ngày 05/01/2024 của Chính phủ về những nhiệm vụ, giải pháp chủ yếu cải thiện môi trường kinh doanh, nâng cao năng lực cạnh tranh quốc gia năm 2024, Chính phủ đã chỉ đạo các bộ, ngành, địa phương thực hiện một số giải pháp trọng tâm về rà soát, tháo gỡ các vướng mắc về thể chế; đẩy mạnh cải cách thủ tục hành chính gắn với chuyển đổi số; rà soát, cắt bỏ các điều kiện kinh doanh; đổi mới quản lý, đẩy mạnh cải cách hoạt động kiểm tra chuyên ngành, nhằm tháo gỡ khó khăn cho sản xuất, kinh doanh và đầu tư của doanh nghiệp, cải thiện mạnh mẽ hơn nữa về môi trường kinh doanh,

nâng cao năng lực cạnh tranh quốc gia, phù hợp với bối cảnh và xu thế phát triển.

2. Trọng tâm công tác cải cách hành chính quý I/2024

2.1. Cải cách thể chế

Trong Quý I/2024, Chính phủ đã tổ chức 2 phiên họp chuyên đề về xây dựng pháp luật, qua đó kịp thời chỉ đạo các bộ, cơ quan ngang bộ đẩy nhanh tiến độ, bảo đảm chất lượng, hoàn thiện hồ sơ đề nghị xây dựng các luật, các dự án văn bản quy phạm pháp luật đã có trong chương trình, kế hoạch của Quốc hội và Chính phủ, kiên quyết khắc phục tình trạng nợ ban hành văn bản; ưu tiên rà soát, sửa đổi, bổ sung các quy định pháp luật để tháo gỡ vướng mắc về cơ chế, chính sách, tạo thuận lợi khơi thông nguồn lực, thúc đẩy phát triển kinh tế - xã hội, tạo thuận lợi cho người dân, doanh nghiệp.

Chính phủ đã ban hành Nghị định Quản lý hợp tác quốc tế về pháp luật và cải cách tư pháp. Với sự quan tâm, chỉ đạo quyết liệt của Chính phủ, Thủ tướng Chính phủ, sự vào cuộc chủ động của các bộ, ngành, tiến độ, chất lượng xây dựng văn bản quy phạm pháp luật từng bước được nâng lên; các đề xuất xây dựng pháp luật đã bám sát chủ trương, đường lối của Đảng, đáp ứng yêu cầu thực tiễn quản

lý; phương pháp, hình thức lấy ý kiến góp ý hoàn thiện thể chế đã có nhiều đổi mới, chú trọng lấy ý kiến của chuyên gia, nhà khoa học và ý kiến của đối tượng chịu sự tác động trực tiếp của văn bản; trách nhiệm, hiệu quả phối hợp giữa các cơ quan, tổ chức trong xây dựng pháp luật ngày càng được cải thiện.

Trong Quý I/2024, các bộ, ngành đã ban hành theo thẩm quyền 44 Thông tư và tham mưu, trình Chính phủ 32 Nghị định, HĐND và UBND cấp tỉnh đã ban hành khoảng hơn 742 văn bản quy phạm pháp luật để điều chỉnh các mối quan hệ kinh tế - xã hội mới phát sinh, trong số đó, có nhiều văn bản liên quan đến cải cách hành chính. Về xây dựng văn bản quy định chi tiết các Luật, Nghị quyết, theo số liệu thống kê tính đến ngày 21/3/2024, tổng số văn bản quy định chi tiết được giao là 75 văn bản, đã hoàn thành 33/75 văn bản, 03/75 văn bản quá hạn, 39/75 văn bản đang thực hiện trong hạn.

Công tác theo dõi thi hành pháp luật tiếp tục được quan tâm chỉ đạo thực hiện một cách chủ động từ Trung ương đến địa phương; Thủ tướng Chính phủ đã ban hành Kế hoạch theo dõi tình hình thi hành pháp luật trong lĩnh vực trọng tâm, liên ngành năm 2024, theo đó, xác định 3 lĩnh vực trọng tâm cần theo dõi là: (i) An toàn thực phẩm; (ii) quản lý thuế; (iii) xuất bản, in và phát hành xuất bản phẩm. Các bộ, ngành, địa phương đã chủ động, tích cực ban hành kế hoạch; rà soát, xây dựng danh mục các văn bản quy phạm pháp luật và ban hành các văn bản hướng dẫn để triển khai các hoạt động theo dõi thi hành pháp luật thuộc phạm vi, lĩnh vực quản lý. Bộ Tư pháp đã dự thảo Thông tư quy định chi tiết việc xem xét, đánh giá tình hình thi hành pháp luật; dự thảo kế hoạch nghiên cứu, xây dựng Đề án của Thủ tướng Chính phủ về “Đổi mới, nâng cao hiệu quả công tác tổ chức thi hành pháp luật giai đoạn 2025 - 2030”.

Về kiểm tra, rà soát văn bản quy phạm pháp luật: Trong quý I/2024, Bộ Tư pháp đã tiếp nhận đề kiểm tra theo thẩm quyền 101 văn bản; đôn đốc cơ quan ban hành hoàn thành việc xử lý đối với 20 văn bản có quy định trái pháp luật đã được kết luận trong năm 2023. Các bộ, ngành, địa phương đã kịp thời ban hành quyết định công bố danh mục văn bản hết hiệu lực thi hành toàn bộ hoặc một phần; đồng thời, tham mưu, chỉ đạo sửa đổi, bổ sung, bãi bỏ hoặc thay thế các văn bản quy phạm pháp luật có nội dung chồng chéo, mâu thuẫn, trái quy định pháp luật sau khi được kiểm tra, rà soát. Theo đó, trên cơ sở kết quả kiểm tra, rà soát, các bộ, ngành đã tổng hợp được 81 văn bản quy phạm pháp luật cần phải xử lý (sửa đổi, bổ

sung, thay thế hoặc công bố hết hiệu lực), đến nay đã xử lý theo quy định 45/81 văn bản, đạt tỷ lệ 55,56%.

Tại địa phương, có 68 văn bản cần phải xử lý sau kiểm tra, 870 văn bản cần phải xử lý sau rà soát; đến nay, 559/938 văn bản đã được cơ quan có thẩm quyền xử lý theo quy định, đạt tỷ lệ 59,59% (gồm: 42/68 văn bản cần phải xử lý sau kiểm tra đã được xử lý, đạt tỷ lệ 61,76% và 517/870 văn bản cần phải xử lý sau rà soát đã được xử lý, đạt tỷ lệ 59,43%). Việc kiểm tra, rà soát văn bản quy phạm pháp luật được quan tâm, thực hiện thường xuyên, đạt được nhiều kết quả tích cực đã góp phần từng bước nâng cao tính minh bạch, thống nhất, đồng bộ của hệ thống văn bản quy phạm pháp luật.

2.2. Cải cách thủ tục hành chính (TTHC)

Cải cách TTHC gắn với chuyển đổi số, cải thiện môi trường đầu tư kinh doanh được Chính phủ, Thủ tướng Chính phủ quan tâm chỉ đạo các bộ, ngành, địa phương thực hiện quyết liệt, tập trung triển khai đồng bộ theo Kế hoạch cải cách TTHC trọng tâm năm 2024. Tổ công tác cải cách TTHC của Thủ tướng Chính phủ đã tích cực chỉ đạo triển khai thực hiện các nhiệm vụ trọng tâm năm 2024 16 tới các bộ, ngành, địa phương, yêu cầu tập trung rà soát, cắt giảm, đơn giản hóa thủ tục hành chính nội bộ trong từng bộ, ngành, địa phương và giữa các cơ quan hành chính nhà nước; đẩy mạnh phân cấp giải quyết TTHC. Theo báo cáo của Văn phòng Chính phủ, tính đến hết tháng 2/2024, các bộ, ngành đã đơn giản hóa 658/1.086 TTHC được giao tại các Nghị quyết chuyên đề của Chính phủ về đơn giản hóa TTHC, giấy tờ công dân liên quan đến quản lý dân cư, đạt 61%; có 6 bộ, ngành đã hoàn thành thực thi 100% phương án đơn giản hóa; đã có 17/21 bộ, cơ quan thực hiện phân cấp trong giải quyết TTHC, tổng số TTHC được phân cấp theo Quyết định số 1015/QĐ-TTg (tính từ năm 2022) là 195/699 TTHC, đạt 27,8%. Cập nhật danh mục và nội dung TTHC thuộc phạm vi quản lý của bộ, cơ quan, địa phương mình trên Cổng dịch vụ công quốc gia và các kênh thông tin khác theo quy định, tạo điều kiện thuận lợi cho người dân, doanh nghiệp tra cứu, tìm hiểu và thực hiện TTHC. Theo thống kê trên Cổng dịch vụ công quốc gia, tại thời điểm ngày 21/3/2024, cả nước có 6317 TTHC, trong đó 3835 TTHC thực hiện tại bộ, cơ quan Trung ương, 1328 TTHC thực hiện tại địa phương và 1728 TTHC ngành dọc tại địa phương.

Về vận hành Cổng dịch vụ công quốc gia: Việc đẩy mạnh tiến độ rà soát, cấu trúc lại quy trình TTHC để tích hợp vào Cổng dịch vụ công quốc gia; tăng

cường kết nối, thanh toán trực tuyến để tạo thuận lợi cho người dân, doanh nghiệp được các bộ, ngành, địa phương quan tâm chỉ đạo thực hiện. Tính đến ngày 21/3/2024, đã có 4535 TTHC cung cấp trực tuyến trên Cổng dịch vụ công quốc gia (2623 thủ tục của người dân, 2425 thủ tục của doanh nghiệp), trong đó có nhiều dịch vụ công được người dân, doanh nghiệp quan tâm như: Đăng ký thường trú; cấp hộ chiếu phổ thông ở trong nước; cấp Phiếu lý lịch tư pháp cho công dân Việt Nam, người nước ngoài đang cư trú tại Việt Nam,... Theo thống kê, tính đến ngày 21/3/2024, đã có trên 300 triệu hồ sơ đồng bộ trạng thái và có gần 38,5 triệu hồ sơ trực tuyến thực hiện qua Cổng dịch vụ công quốc gia.

Các bộ, ngành địa phương tiếp tục chỉ đạo thực hiện có hiệu quả cơ chế một cửa, một cửa liên thông theo quy định Nghị định số 107/2021/NĐ-CP sửa đổi, bổ sung một số điều của Nghị định số 61/2018/NĐ-CP ngày 23/4/2018 về thực hiện cơ chế một cửa, một cửa liên thông trong giải quyết TTHC. Văn phòng chính phủ đã thành lập Tổ biên tập xây dựng tài liệu về mô hình mẫu Bộ phận một cửa cung cấp dịch vụ công theo hướng kết hợp Bộ phận một cửa của các đơn vị hành chính các cấp trên địa bàn. Nhiều bộ, ngành, địa phương đã tích cực rà soát, bố trí nhân sự một cách hợp lý, hiệu quả dựa trên tần suất giao dịch, khối lượng công việc tại Bộ phận một cửa các cấp; tăng cường quan tâm, đầu tư trang thiết bị, cơ sở vật chất, phần mềm ứng dụng; thường xuyên tập huấn kỹ năng, nghiệp vụ cho đội ngũ công chức làm việc tại Bộ phận một cửa các cấp; rà soát, đánh giá tình hình giải quyết TTHC để có giải pháp kịp thời nâng cao năng suất, chất lượng phục vụ người dân, doanh nghiệp.

Theo báo cáo, trong Quý I/2024, kết quả giải quyết hồ sơ thủ tục hành chính có tỷ lệ hồ sơ giải quyết đúng hạn tiếp tục duy trì ở mức cao, bình quân cả nước đạt 96,29%; trong đó, tỷ lệ hồ sơ giải quyết đúng hạn của các bộ, cơ quan Trung ương đạt 96,76%; tỷ lệ hồ sơ giải quyết đúng hạn của các cơ quan chuyên môn cấp tỉnh đạt 97,63%.

Về công bố, công khai TTHC: Từ ngày 01/01/2024 đến ngày 21/3/2024, các bộ, ngành, địa phương đã rà soát, ban hành 1544 quyết định công bố TTHC sửa đổi, bổ sung, thay thế, bãi bỏ thuộc phạm vi quản lý; đồng thời, công khai, cập 92,06%, UBND cấp xã đạt 98,69%.

- Những hạn chế

+ Cơ chế, chính sách, pháp luật trên một số lĩnh vực còn thiếu đồng bộ, chồng chéo, mâu thuẫn,

chưa phù hợp thực tiễn, chậm sửa đổi, bổ sung, tháo gỡ, dẫn đến khó khăn cho tổ chức thực hiện tại địa phương.

+ Trách nhiệm thực thi công vụ của cán bộ, công chức, viên chức nhiều nơi còn thấp, động lực làm việc không cao, tinh thần cải cách chưa mạnh mẽ; công tác phối hợp giữa các bộ, ngành, địa phương có nơi, có lúc còn chậm; phân cấp, phân quyền chưa triệt để, còn nhiều vướng mắc, hiệu quả chưa cao.

+ Việc kết nối, chia sẻ, khai thác cơ sở dữ liệu quốc gia về dân cư, các cơ sở dữ liệu chuyên ngành với Hệ thống thông tin giải quyết TTHC của các địa phương chưa thực sự thông suốt, còn bộc lộ nhiều vướng mắc, bất cập, có nơi, có lúc gây phiền hà cho người dân; việc số hóa hồ sơ, kết quả giải quyết TTHC còn hạn chế; việc thực hiện cung cấp dịch vụ công trực tuyến còn hình thức, chưa thực chất, chưa hiệu quả, tình trạng công chức nộp hồ sơ trực tuyến thay cho công dân diễn ra khá phổ biến.

+ Các địa phương vẫn dễ xảy ra tình trạng chậm muộn, trễ hẹn trong giải quyết hồ sơ, TTHC cho người dân, doanh nghiệp (tập trung chủ yếu vào các lĩnh vực: Đất đai, xây dựng, lao động - thương binh và xã hội, lý lịch tư pháp); việc đồng bộ hồ sơ, kết quả giải quyết TTHC trên cổng dịch vụ công cấp tỉnh của các cấp chính quyền nhiều nơi chưa bảo đảm theo thời gian thực.

3. Giải pháp đẩy nhanh cải cách thể chế và thủ tục hành chính

Một là, tiếp tục phát huy vai trò và nâng cao trách nhiệm người đứng đầu các bộ, ngành, địa phương trong lãnh đạo, chỉ đạo triển khai nhiệm vụ cải cách hành chính; tăng cường công tác đôn đốc, theo dõi, đánh giá, thanh tra, kiểm tra, tuyên truyền về cải cách hành chính. Tập trung ưu tiên nguồn lực đẩy nhanh tiến độ thực hiện các nhiệm vụ, giải pháp tháo gỡ khó khăn, vướng mắc cho người dân, doanh nghiệp, tạo điều kiện thúc đẩy phát triển kinh tế - xã hội.

Hai là, các bộ, cơ quan đẩy nhanh tiến độ rà soát, sắp xếp, kiện toàn chức năng, nhiệm vụ và cơ cấu tổ chức của các cơ quan, đơn vị trực thuộc, đáp ứng tiêu chí theo quy định của Chính phủ; thực hiện sắp xếp tổ chức bộ máy bên trong gắn với tinh giản biên chế và nâng cao chất lượng, hiệu quả hoạt động của từng cơ quan, đơn vị, trong đó tập trung xây dựng vị trí việc làm để cơ cấu lại đội ngũ cán bộ, công chức, viên chức. Tiếp tục triển khai thực hiện việc sắp xếp, tổ chức lại, nâng cao hiệu quả hoạt động của ĐVSNC. Triển khai, hoàn thành việc sắp xếp đơn vị hành chính cấp huyện, cấp xã theo Nghị quyết số

117/NQ-CP ngày 30/7/2023 ban hành Kế hoạch thực hiện sắp xếp đơn vị hành chính cấp huyện, cấp xã giai đoạn 2023 - 2025.

Ba là, tập trung tháo gỡ vướng mắc pháp lý cho sản xuất, kinh doanh; đẩy mạnh cải cách, đơn giản hóa TTHC gắn với chuyển đổi số, rà soát, kiến nghị bãi bỏ các TTHC, điều kiện kinh doanh không cần

thiết, không khả thi, không rõ ràng, khó xác định, không phù hợp thực tiễn; tăng cường phân cấp trong giải quyết TTHC, giảm chi phí tuân thủ TTHC cho người dân, doanh nghiệp. Nghiên cứu, tiếp tục đổi mới, nâng cao chất lượng, hiệu quả thực hiện cơ chế một cửa, một cửa liên thông gắn với chuyển đổi số, tổ chức tinh gọn, phù hợp với thực tiễn■

TÀI LIỆU THAM KHẢO:

1. Chính phủ (2024), Nghị quyết số 01/NQ-CP ngày 05/01/2024 về nhiệm vụ, giải pháp chủ yếu thực hiện Kế hoạch phát triển kinh tế - xã hội, dự toán ngân sách nhà nước năm 2024.
2. Chính phủ (2024), Nghị quyết số 02/NQ-CP ngày 05/01/2024 về những nhiệm vụ, giải pháp chủ yếu cải thiện môi trường kinh doanh, nâng cao năng lực cạnh tranh quốc gia năm 2024.
3. Đề án của Thủ tướng Chính phủ về “Đổi mới, nâng cao hiệu quả công tác tổ chức thi hành pháp luật giai đoạn 2025 - 2030”.
4. Chính phủ (2018), Nghị định số 61/2018/NĐ-CP ngày 23/4/2018 về thực hiện cơ chế một cửa, một cửa liên thông trong giải quyết TTHC.

Ngày nhận bài: 4/4/2024

Ngày phản biện đánh giá và sửa chữa: 15/4/2024

Ngày chấp nhận đăng bài: 4/5/2024

Thông tin tác giả:

ThS. VŨ THỊ ANH

Khoa Tài chính, Bảo hiểm - Ngân hàng, Trường Đại học Kinh tế - Kỹ thuật công nghiệp

THE ADMINISTRATIVE REFORM OF VIETNAM IN THE FIRST QUARTER OF 2024 TOWARDS DIGITAL GOVERNMENT

● Master. **VU THI ANH**

Faculty of Finance, Insurance, and Banking, University of Economics - Technology for Industries

ABSTRACT

In 2024, the Government of Vietnam continues to identify that administrative reform is one of the key executive directions for successfully implementing the country's socio-economic development goals and tasks. This paper presented achievements in reforming institutions and administrative procedures. This will be the focus of administrative reform in the next 10 years. The paper also proposed solutions to speed up the administrative reform.

Keywords: reform, institutions, administrative procedures, digital government.